

VOCATIA LA PREOTIE SI LA VIATA CONSACRATA

Anton DANCĂ
Institutul Teologic Romano-Catolic din Iași

Am fost hirotonit preot în anul 1963, când s-a deschis Conciliul ecumenic al II-lea din Vatican. Nu am avut prea multe informații, dar am sperat într-o schimbare mai bună și în viața Bisericii din Dieceza de Iași, încercată atât de greu, începând mai ales cu anul 1948, când au fost desființate seminariile și mănăstirile. Mulți tineri, care mai aveau un pas până la atingerea idealului sacerdotal, și multe persoane aspirante la viața consacrată, ba chiar și cele care aveau voturile puse pe viață, au trebuit să se întoarcă în familiile lor, și așa destul de împovărate, fiindcă rănilor războiului încă nu se cicatrizaseră. Unii tineri, văzând vitregia timpurilor, s-au înscris la alte școli, dacă li s-a permis, iar alții au intrat în viața de familie.

Îmi aduc aminte cum, în familie, în prezența tatei și a mamei, erau compătimate aceste persoane cărora li se furase idealul. Pe atunci, ca, de altfel, și azi, oamenii nu erau obișnuiți să vadă cum „Dumnezeu scrie drept pe rânduri strâmbe”. Persoanele consacrate din satul meu, Adjudeni, în majoritate surori franciscane și din Congregația Notre-Dame, se adunau în biserică pentru ore în șir de adorație, adunau bani pentru a plăti Liturghii pentru timpuri mai bune, se îngrijeau de împodobirea altarelor cu flori, în a-și oferi serviciile la parohie ori de câte ori era necesar aportul lor. Încetul cu încetul, văzând exemplul lor, alte tinere se apropiau cu sfială spre a le cere câte o îndrumare spirituală, simțind în suflet că și ele ar putea să-l slujească pe Isus în viața consacrată. Cred că mulți tineri și multe tinere își datorează chemarea lor rugăciunilor și jertfelor acestor persoane alungate din mănăstiri.

Ajungând preot în anul deschiderii conciliului, am fost repartizat pe primul post de vicar la Săbăoani. Aici am întâlnit un număr și mai mare de persoane consacrate, dar și o ploaie de fete, mai tinere și mai în vârstă, dornice de dăruire lui Dumnezeu. Le-am ajutat cât a fost cu putință. Cât privește chemările la preoție, lucrurile au mers cumva mai bine, fiindcă deja din anul 1956 funcționa Seminarul diecezan din Iași. Este drept, cu un număr destul de restrâns, fiindcă statul comunist nu admitea decât *numerus clausus*, adică 5-7 candidați pe an și, pentru a forma o clasă, trebuia așteptat patru ani. La examene pentru admitere se prezentau mulți și era atât de dureros ca apoi cei mai mulți să primească înștiințarea: „Reușit fără loc”. În perioada cât am stat la Săbăoani s-a dat examen o singură dată. Îmi pusesem ochii pe doi ministranți, pe care îi voiam în seminar. Pe unul mi l-a furat Securitatea

chiar înainte de examen; al doilea a reușit și am avut satisfacția de a-l vedea nu numai preot, ci și episcop; într-un fel, chiar și pe un altul din filiala Traian.

Ajungând paroh la Dărmănești, aici lucrurile stăteau altfel: sărăcie totală, o singură persoană consacrată, dar am oferit casa parohială, din când în când, persoanelor consacrate din Săbăoani, pentru a face zile de reculegere, cel mai des frecventând-o sora Veronica Antoci cu câteva aspirante pentru Congregația Surorilor Sociale. Tot aici mi-a venit un tânăr din Săbăoani, Damian Vârgă, să-mi spună că ar dori să meragă la seminar și să-mi dau părerea. De mai multe săptămâni aveam aproape zilnic vizita securistului Dolhescu din Bacău, care voia să mă silească pe orice cale să dau o declarație incriminatoare la adresa părintelui Ioan Mărtinaș. Mă temeam să nu vină chiar în timpul convorbirii cu Vârgă Damian și să-l ancheteze despre rostul vizitei. L-am luat și ne-am ascuns într-o cameră la etaj și, ca să-i văd seriozitatea intenției, i-am descris toate necazurile unui preot, inclusiv pericolul ce ne paște în momentul de față. A stat și m-a ascultat, apoi mi-a zis: „Eu cred că de aceea preoția este atât de frumoasă, fiindcă are multe greutăți de înfruntat”. I-am admirat răspunsul și l-am încurajat. Azi este preot și lucrează în Germania cu mult succes, cu multă dăruire și cu multă bucurie.

La Barticești am întâlnit o viață spirituală înfloritoare, atât în rândul persoanelor consacrate și a acelor care aspirau la așa ceva, cât și a tinerilor pentru preoție. Din păcate, nu am avut timp să mă ocup prea mult, fiindcă am stat numai zece luni ca paroh. În schimb, am avut o mare satisfacție la Iugani, unde am întâlnit persoane consacrate și chemări la preoție într-un număr impresionant. Având la parohie două surori – atât din familie, cât și din Congregația Notre-Dame – le-am oferit asistență spirituală și posibilitatea de a se întruni în casa parohială pentru a se încuraja reciproc. Aici am cunoscut-o pe sora Ana Balan, un exemplu de dăruire totală în folosul aproapelui. Cunoscând ceva medicină, umbla mereu cu geanta cu medicamente într-o mână și în cealaltă cu rozariul. Toată lumea din Iugani și Tețcani o considera „sfântă”. Dacă mi-ar sta în putință, aș declara-o și eu, fără proces de beatificare.

Fiind apoi paroh la Mărgineni (Bacău), am avut posibilitatea să lucrez clandestin pentru surorile oblate asumptioniste, animatoare fiind neobosita soră a părintelui decan Ștefan Erdeș, Varvara. Ea a inițiat un noviciat clandestin și îmi aduc aminte cum, având o casă de reculegere în oraș, printre blocuri, numită „Castel”, mergeam să le țin exerciții spirituale, având grijă ca în fiecare zi să merg îmbrăcat altfel, ca să nu fiu descoperit de ochii atât de vigilenți ai Securității. Dar ceea ce am admirat și mai mult, și odată m-a emoționat până la lacrimi, a fost curajul acelor tinere care își riscau nu numai serviciul sau școala, ci și libertatea; felul lor de a corespunde printr-o trăire spirituală exemplară cerințelor vieții consacrate și jertfele pe care le făceau m-au făcut să gândesc la o schimbare în bine a lucrurilor din țară, fiindcă nu se

poate ca Dumnezeu să nu privească și spre sutele și miile de alte tinere și alți tineri dornici de a-și vedea vocația încoronată cu bucuria dăruirii totale.

Când, după evenimentele din decembrie 1989, bucuria chemărilor visate înainte a devenit realitate, am dorit să-mi exprim mulțumirea față de bunul Dumnezeu, oferind o căsuță și o grădină pentru asumpționiștii augustinieni, care au ridicat o mănăstire frumoasă și atât de folositoare nu numai lor, ci și credincioșilor din împrejurimi.

Când după douăzeci de ani de la încheierea Conciliului al II-lea din Vatican s-a făcut o analiză a rezultatelor și s-a constatat criza chemărilor la preoție și viața consacrată, s-a emis ipoteza că acesta a fost planul lui Dumnezeu ca, prin scăderea chemărilor amintite, să crească importanța preoției comune a credincioșilor, în conformitate cu documentele conciliare. Cred că la noi numai jertfele credincioșilor – laici, preoți și persoane consacrate –, în frunte cu martiriul episcopului Anton Durcovici, a adus explozia chemărilor de azi.

La Institutul Teologic din Iași, unde de zece ani îmi desfășor activitatea de spiritual, am trăit și trăiesc din plin bucuria vocațiilor împlinite. Singurul lucru pe care îl mai doresc este ca toate să meargă din bine în mai bine, de aceea, m-am străduit să redau câteva norme, extrase atât din documentele Conciliului al II-lea din Vatican, de care eu nu am avut parte în primii ani de preoție, precum și din cele posteroare, spre folosul tuturor, dar, mai ales, al aceluia care își pun în mod serios problema chemării la preoție sau la viața consacrată.

Cred că nimeni nu se îndoiește de faptul că primul protagonist al vocațiilor este Dumnezeu care, așa cum ni-l prezintă Biblia, apare ca „acela care cheamă” (cf. *Rom* 9,11; *Gal* 5,8; *1Pt* 1,15).

Când analizăm chemarea, ca să ne putem da seama dacă este autentică sau nu, dacă vine de la Dumnezeu sau este un simplu act personal de voință, izvorât dintr-un sentiment mai puțin sfânt, trebuie să ținem seama de următoarele:

a) Chemarea autentică este un act de alegere izvorât din libera și suverana voință divină. Dumnezeu, din inițiativă proprie, își arată iubirea sa față de om, alegându-l chiar înainte de a se naște (cf. *Ier* 1,5; *Gal* 1,15) și călăuzindu-l pe toată perioada existenței sale pământești, oricare ar fi starea reală a persoanei, materială și spirituală, și oricare ar fi circumstanțele concrete în care omul, din proprie inițiativă, ajunge să-și găsească drumul pe care îl are de străbătut. Prin urmare, înainte de a admite pe cineva la preoție sau la viața consacrată, trebuie examinată familia, fiindcă nu poate să facă pomul rău roade bune (cf. *Lc* 6,43).

b) Chemarea este un act de iubire creativă, personal și unic. Dumnezeu îl cheamă pe om pe „nume” (*Is* 43,1), adică îl creează în conformitate cu planul vieții pe care l-a făcut cu cel chemat. Prin urmare, vocația nu vine din exterior, ci este înscrisă în fibrele ființei lui, deoarece Creatorul este acela care începe un dialog cu fiecare persoană într-un mod original, de așa natură încât fiecare să-i poată răspunde, punând

în evidență amprenta sa divină toată viața, asemenea cardinalului Newman, care spunea: „Eu am fost creat ca să fac sau să fiu ceva pentru care nimeni altul nu a fost creat. Puțin importă dacă eu sunt bogat sau sărac, disprețuit sau stimat de ceilalți oameni. Dumnezeu mă cunoaște și mă cheamă pe nume. Într-un fel oarecare, sunt tot atât de necesar pe postul meu cât de necesar este un arhanghel pe postul lui”¹. Prin urmare, examinând chemarea candidatului, trebuie să fie găsit imboldul „programatic”, adică acea comunicare tainică a proiectului divin care dă orientare existenței celui chemat; trebuie găsit acel imbold „pasionant”, care nu-l lasă în pace, îl urmărește și, într-un fel, îl obsedează; acel imbold care îi transformă viața și îi inspiră gustul virtuților și al științelor mântuitoare; imboldul care îl împinge pe cel chemat să caute sensul vieții sale cu toată seriozitatea, fiindcă „vocația este o realitate vitală care se conștientizează în mod progresiv în intimitatea unui dialog dintre Dumnezeu bucuriei, care nu încetează să cheme, și credinciosul care nu încetează să răspundă cu bucurie”², în măsura în care el este conștient de această întâlnire personală cu Dumnezeu și se întărește în conștiința proprie de necesitatea întâlnirii cu frații. Acest dialog își are începutul în timp și se va termina în veșnicie (cf. *LG* 48).

Deși chemarea este un dar „universal”, adică nu există om care să nu fie prins în planul iubirii lui Dumnezeu (cf. *LG* 2; *AG* 2; *GS* 22), totuși fiecare își are specificul chemării personale pentru „postul” său în istorie, fiindcă este un dar pentru o misiune prevăzută de Creator, adică de a fi o nuanță aparte, menită să reveleze iubirea sa nemărginită în slujirea specifică a fraților (cf. *LG* 11; *AG* 2; 5; 36), sau, așa cum spune atât de frumos papa Ioan Paul al II-lea despre viața consacrată, că este „epifania iubirii lui Dumnezeu în lume”, fiindcă

persoanele consacrate, care locuiesc „în însăși inima Bisericii ca element decisiv pentru misiunea ei”³, să arate că existența lor este solid înrădăcinată în Cristos, că viața călugărească este „casă și școală de comuniune”, că în slujirea lor umilă și fidelă, pusă în slujba omului, pulsează acea „fantezie a carității”⁴, pe care Duhul Sfânt o menține vie în Biserică. Să nu uităm că, în iubirea contemplării, în bucuria de a-i sluji pe ceilalți frați, în caritatea trăită pentru împărăția cerurilor, în dedicarea generoasă pentru propriul mister, constă forța oricărei propuneri vocaționale⁵.

Toate cele spuse până acum, *Catehismul Bisericii Catolice* le rezumă astfel:

¹ Cf. J. H. NEWMAN, o.c., în *Nuovo dizionario di spiritualità*, ed. S. de Fiores – T. Goffi, Pauline 1985; cf. V. DE BERNARDI (S.J.), *Le cento vie*, Milano 1966, 9.

² *La preparazione al sacerdozio ministeriale: orientamenti e norme*, Pastoral Italiane, Roma 1972, 334.

³ IOAN PAUL AL II-LEA, *Vita consacrata*, 72; 3.

⁴ IOAN PAUL AL II-LEA, *Vita consacrata*, 50.

⁵ IOAN PAUL AL II-LEA, *Novo millennio ineunte*, 43; 50; 158.

Sfaturile evanghelice manifestă plinătatea vie a iubirii, care nu se satură să dea tot mai mult. Ele îi atestă elanul și ne solicită promptitudinea spirituală. Perfecțiunea Legii noi constă esențialmente în preceptele iubirii față de Dumnezeu și de aproapele. Sfaturile arată căi mai directe, mijloace mai lesnicioase și sunt de practicat după vocația fiecăruia: (Dumnezeu) nu vrea ca fiecare să observe toate sfaturile, ci numai pe acelea care se potrivesc cu diversitatea persoanelor, a timpurilor, a ocaziilor și a puterilor, după cum o cere iubirea. Căci iubirea, ca regină a tuturor virtuților, a tuturor poruncilor, a tuturor sfaturilor, cu alte cuvinte, a tuturor legilor și a tuturor acțiunilor creștine, le dă tuturor rangul, ordinea, timpul și valoarea⁶.

Sfântul Părinte papa Ioan Paul al II-lea pune în evidență un lucru deosebit de important din viața consacrată pentru vocația fiecărui creștin în parte, acela că „ea revelează natura profundă a fiecărei vocații creștine la sfințenie și faptul că întreaga Biserică – mireasă – tinde către Cristos, «mirele său unic» [...] Profesiunea sfaturilor evanghelice este profund legată de misterele lui Cristos, căci ea are drept misiune să facă prezentă, într-un fel, forma de viață pe care a ales-o Cristos, arătând că ea este o valoare absolut escatologică”⁷, de fi în veci ca îngerii lui Dumnezeu (cf. *Mt 22,30*).

Prin urmare, atât caracterul sacerdotal, cât și viața consacrată arată clar că singurul scop vrednic de luat în seamă în această viață nu constă în a se înălța pe sine, ci de a trăi valorile transcendente, precum unirea cu Dumnezeu și imitarea lui Cristos, de a urma calea pe care ne-a arătat-o: *arta de a sluji*, fiindcă viața conformă cu evanghelia este calea transcendenței, fiind o viață conștient aleasă de jertfire pentru alții.

În mesajul său pentru cea de-a XL-a Zi Mondială de Rugăciune pentru Vocații, papa Ioan Paul al II-lea spune:

Chemarea la slujire este întotdeauna, în mod tainic, vocație de a lua parte în mod foarte personal, chiar cu efort și suferință, la ministerul mântuirii. [...] A sluji este o vocație cu totul naturală, deoarece *ființa umană este în mod natural slujitoare*, nefiind stăpână a propriei vieți și având, la rândul său, nevoie de serviciile altuia. [...] Isus ne cheamă să fim ca el, să învățăm de la el arta de a sluji, pentru că numai *în slujire ființa umană descoperă demnitatea proprie și a altuia*. [...] Adevăratul slujitor este umil, știe că este „inutil” (cf. *Lc 17,10*), nu caută avantaje egoiste, ci se dăruiește pentru ceilalți, experimentând în dăruirea de sine bucuria gratuității⁸.

Voturile, ca și caracterul sacerdotal, trebuie să conștientizeze persoana umană în fiecare clipă, fiindcă în fiecare clipă ele strigă la urechea sufletului: „Tu, omule, nu poți atinge un ideal care să fie mai puțin decât *foarte bun*. Nu te poți opri să dai un randament de viață spirituală de 60% când ai capacitatea de a atinge nivelul maxim, de 100%.

⁶ *CBC*, 1974; cf. FRANCISC DE SALES, *Amour* 8, 6.

⁷ IOAN PAUL AL II-LEA, *Vita consacrată*, 29.

⁸ IOAN PAUL AL II-LEA, *Mesajul pentru cea de-a XL-a Zi Mondială de Rugăciune pentru Vocații* (11 mai 2003), 2; 4.

Trebuie să atingi acest nivel maxim și nu să te mulțumești cu un ideal preoțesc, sau monastic, spălăcit, fiindcă de-ți vei propune mai puțin decât poți face, nu vei fi fericit niciodată”.

Acest lucru trebuie spus mult mai accentuat despre preot, el fiind chemat să fie „un alt Cristos”, chiar dacă armonia dintre structura psihologică a omenescului din el și chemarea lui Dumnezeu nu-i ușor de realizat; totuși, fiecare trebuie să spună cu apostolul Paul: „Toate le pot în cel ce mă întărește” (*Fil* 4,13), chiar dacă trebuie păstrată în vase de lut.

Cercetările făcute în acest domeniu de părintele Rulla (S.J.) după Conciliul al II-lea din Vatican arată: cu toată bunăvoința celor chemați, 60-80% dintre ei nu reușesc, sau au mari dificultăți, în a realiza armonia amintită, 60-80% dintre cei chemați, cu toate că acceptă rațional – conștient și responsabil – valorile evanghelice, nu reușesc să le pună în practică 100%, fiindcă natura temperamentală a omului se caută mereu pe sine. Însuși faptul că preotul sau călugărul se consideră pe sine format constituie o lipsă care trebuie înlăturată, fiindcă ceea ce nu se trăiește cu bucurie, cu entuziasm, nu înseamnă victorie, nu înseamnă atingerea unui ideal transcendent inițiat de Dumnezeu. Lipsa de trăire cu entuziasm și bucurie a preoției și a vieții consacrate a dus la scăderea accentuată a vocațiilor, printre altele. Înainte de reforma liturgică, sfânta Liturghie începea la treptele altarului cu *Introibo ad altare Dei* – „Voi intra la altarul lui Dumnezeu”, la care ministrantul răspundea: *Ad Deum qui laetificat juventutem meam* – „La Dumnezeul care dă bucurie tinereții mele”. Când Dumnezeu mă înveselește nu numai la celebrarea euharistică, ci și la Liturgia orelor, la meditație, la lectura spirituală, la recitarea Rozariului, la confesional, la patul bolnavilor etc., atunci simt cum întineresc prin cei care mă urmează în vocație.

A trăi valorile evanghelice – la preoție sau călugărie –, în conformitate cu așezarea lor logică pe scara valorilor, înseamnă a fi un bun preot sau persoană religioasă. Valorile evanghelice nu se depozitează, ci se trăiesc cu bucurie, valorificându-le, asemenea talanților din evanghelie, în favoarea stăpânului, și nu pentru sine (cf. *Mt* 25,15). A crește în chemare înseamnă a transforma valorile cunoscute în valori revelatoare⁹, adică: urcând mereu mai sus spre Dumnezeu – valoarea valorilor de pe cea mai înaltă treaptă – cel cu vocație autentică trebuie să îi tragă după sine pe toți cei din urma lui, urcându-i pe scara valorilor. Conștiința de a urca mereu și de a trage după sine este însoțită mereu de sentimentul smereniei, constatând cât de greu este urcușul pentru sine și cât de puțini sunt cei dispuși să-l urmeze. În acest caz, va privi Domnul la smerenia slujitorului (slujitoarei) credincios (credincioase) și-l (o) va copleși cu harurile sale necesare înaintării, cu bucuria succesului. Dar spune Sfântul Părinte papa Ioan Paul al II-lea că numai

⁹ A. MANENTI, *Vocazione psicologia e grazia (Prospettive di integrazione)*, Dehoniane, Bologna, 25-29.

dacă viața consacrată își menține forța profetică, ea devine în interiorul unei culturi ferment evanghelic în stare să o purifice și să o facă să evolueze¹⁰, să se înalțe. Cu atât mai mult va realiza preotul prin viața sa.

Înălțându-și ruga către Mama lui Isus pentru cei chemați la preoție și la viața consacrată, papa Ioan Paul al II-lea spune: „Marie, slujitoare umilă a Celui Preaînalt, Fiul pe care l-ai născut te-a făcut slujitoare a omenirii. [...] Fă-i capabili (pe cei tineri) să primească invitația Fiului tău de a face din viața lor un dar total pentru gloria lui Dumnezeu. Fă-i să înțeleagă că slujirea lui Dumnezeu îndestulează inima și că numai în slujirea lui Dumnezeu și a împărăției sale se realizează conform planului divin, iar viața devine imn de slavă adus Preasfintei Treimi”¹¹.

Desigur, Biserica ne îndeamnă să ne rugăm toți, conform cerinței lui Isus, ca Tatăl să trimită lucrători în secerișul său (cf. *Mt* 9,38), dar arată că, în chip special, preotul, ca păstor al vocațiilor, iar persoanele consacrate, ca ideal de spiritualitate, au datoria aceasta, spunând că mai ales „în ținuturile în care există mănăstiri, vocația acestor comunități este de a înlesni împărtășirea Liturgiei orelor cu credincioșii și de a-și asigura singurătatea necesară pentru o rugăciune personală mai intensă”¹².

¹⁰ Cf. IOAN PAUL AL II-LEA, *Vita consecrata*, 80.

¹¹ IOAN PAUL AL II-LEA, Mesajul pentru cea de-a XL-a Zi Mondială de Rugăciune pentru Vocații (11 mai 2003), 6.

¹² *CBC*, 2691; *PC* 7.